המרכז לאמנות עכשווית רמלה
CONTEMPORARY ART CENTER RAMLE
مركز الفن المعاصر الرملة

דור זליכה לוי
دور زَليخا ليفي
Dor Zlekha Levy

בבואה
انعكاس
Reflection

המרכז לאמנות עכשווית, רמלה - מיצב וידאו וסאונד בבריכת הקשתות

אוצרת: ד"ר סמדר שפי

רמלה עיר עולם

קרן רמלה
לחינוך, תרבות
ופיתוח (ע"ר)

מפעל הפיס

ART
PORT
ארטפורט ארטפורט

outset.

בשביל
ART
האמנות
LANE

Greetings from the Mayor of Ramle

The City of Ramle is proud to host "Reflection" in the Pool of the Arches, one of the most beautiful historical structures in Israel. Dror Zlekha Levy's video and sound installation is a unique combination of songs and liturgical poems in Hebrew and in Arabic and video projections. The project is part of activities of the Contemporary Art Center Ramle-CACR, inaugurated in 2019, founded by its Chief Curator Dr. Smadar Sheffi, operating with the Municipality's full support and assistance.
Under my leadership, City Hall has been promoting culture to sustain a civic life of mutual respect between all communities in Ramle. Among the projects are extensive renovations in the Ramle Museum, construction of a new Visitors' Center at the Pool of the Arches, and conservation/reconstruction of the Hammam Radwan (Ottoman bathhouse) as a cultural site.
Thanks to Dr. Smadar Sheffi, Chief Curator, CACR; to Mr. Lior Reshef-Deri, CEO, Ramle Foundation for Education, Culture, and Development; and to Mr. Ron Peled, Director of Tourism, Ramle. who have helped to realize this challenging project.
Welcome to Ramle residents and all culture-lovers. You are invited to enjoy "Reflection" and visit the city's many heritage sites.

Mr. Michael Vidal
Mayor of Ramle

تحية رئيس البلدية

تفتخر مدينة الرملة باستضافتها في بركة الأقواس، أحد أجمل المباني التاريخية في البلاد، "بابوا (انعكاس)"، فيديو وتركيب صوتي للفنانة دور زليخا ليفي. المشروع الفريد الذي يضم أناشيد دينية وأغانٍ باللغتين العبرية والعربية، إلى جانب عروض فيديو، هو جزء من أنشطة مركز الفن المعاصر، الذي يعمل في الرملة منذ عام 2019 تحت إشراف المؤسسة أمينة المعارض د. سمدار شيفي. تأسس المركز بدعم ومساعدة كاملين من البلدية.
ترى بلدية الرملة، تحت قيادتي، أهمية كبيرة في تنمية المجال الثقافي للمدينة كنقطة محورية لحياة مشتركة قائمة على الاحترام المتبادل. يجري حاليًا الانتهاء من أعمال بناء واسعة النطاق في المتحف البلدي، ونعمل على بناء مركز زوار جديد في بركة الأقواس وترميم حمام رضوان، الذي سيصبح أيضًا بنية ثقافية في الرملة المتجددة.
أشكر د سمدار شيفي أمينة المعارض الرئيسة في مركز الفن المعاصر، والسيد ليؤور ريشيف درعي، المدير العام لمؤسسة الرملة للتربية والثقافة والتنمية. وإلى السيد رون بيليد، مدير إدارة سياحة الرملة، الذي أتى بـ "انعكاس" ثماره.
أدعو سكان الرملة وجميع عشاق الثقافة للاستمتاع بـ "انعكاس" وزيارة العديد من المواقع الثقافية والتراثية في جميع أنحاء المدينة.

السيد ميخائيل فيدال
رئيس بلدية الرملة

ברכת ראש העיר

העיר רמלה גאה לארח בבריכת הקשתות, מבנה היסטורי מהיפים בארץ, את "בבואה", מיצב וידאו וסאונד של האמן דור זליכה לוי. הפרויקט הייחודי ובו פיוטים ושירים בעברית ובערבית, לצד הקרנות וידאו, הוא חלק מפעילות המרכז לאמנות עכשווית, הפועל ברמלה מאז 2019 באוצרות המייסדת ד"ר סמדר שפי. המרכז הוקם בתמיכה ובסיוע מלאים של העירייה.
עיריית רמלה, בהובלתי, רואה חשיבות רבה בטיפוח שדה התרבות בעיר כמוקד לחיים משותפים של כבוד הדדי. בימים אלו ממש מסתיימות עבודות בינוי נרחבות במוזיאון העירוני, ואנו שוקדים על בניית מרכז מבקרים חדש בבריכת הקשתות ועל שיקום חמאם רדואן, שיהפוך גם הוא למבנה תרבות ברמלה המתחדשת.
תודתי נתונה לד"ר סמדר שפי, האוצרת הראשית של המרכז לאמנות עכשווית; למר ליאור רשף-דרעי, מנכ"ל קרן רמלה לחינוך, תרבות ופיתוח; ולמר רון פלד, מנהל מינהלת התיירות ברמלה, שהביאו את "בבואה" לידי מימוש.
אני מזמין את תושבי רמלה ואת כלל שוחרי התרבות בארץ ליהנות מ"בבואה" ולבקר באתרי התרבות והמורשת הרבים שברחבי העיר.

מר מיכאל וידל
ראש העיר רמלה

חללים שלישיים

המיצב "בבואה" של דור זליכה לוי בבריכת הקשתות ברמלה

אוצרת: ד"ר סמדר שפי

"בבואה", יצירת הסאונד והווידאו של דור זליכה לוי, היא מסע תרבותי ורעיוני, מחוז למפגשים, הצטלבויות וחיבורים.

חלל בריכת הקשתות מתגלה במלוא הדרו לאחר ירידה בגרם מדרגות צר. חלל גבוה, עתיר קשתות ואור המרצד על המים ומשתבר בדגמים שונים. החלל עוטף את המבקרות והמבקרים כרחם שמתוכו, דרך מעלה המדרגות, מעין תעלת לידה, יחזרו לעולם שבחוץ.

ב"בבואה" הופך דור זליכה לוי את בועת המציאות הזו, את הרחם שבתוך המרחב, למקום של התבוננות פנימה, התכנסות והיפתחות. בתוך האתר הצופים והצופות, אם על המזח ואם בשיִט בסירות, מוקפים בדימויים ובצלילים. "בבואה" נוגעת ברבדים רבים של אסוציאציות, רגשות וזיכרונות, והיא נעה בין פנים לחוץ, בין עבר להווה.

בריכת הקשתות נחנכה בשנת 789 לספירה, בעידן השלטון המוסלמי בארץ ישראל. היא הייתה חלק ממערך משוכלל לאספקת מים בתקופת שלטונו של הח'ליף הארוּן אל-ראשיד. "בבואה" היא גשר מעל הבדלי זמן ותרבות. הווידאו והסאונד, האמצעים האמנותיים שמשמשים את זליכה לוי, הם בעלי מסורת קצרה יחסית. עבודות סאונד מוכרות מאז תחילת המאה העשרים (בעבודות של אמנים מתנועות אוונגרדיות כמו הפוטוריזם האיטלקי והדאדא, שהחל בשווייץ). הווידאו החל להתפתח בראשית שנות השישים. השימוש בהם בתוך אתר היסטורי, בהתייחסות לתרבות מקומית מוסלמית ויהודית, יוצר רגע מרהיב.

שני דימויים של כלים מוסיקליים מוקרנים על קירות הבריכה: תוף ופתח תיבת תהודה של עוּד. שני הכלים עתיקים ונפוצים באגן הים התיכון ובאסיה ומהווים את העוגנים החזותיים ב"בבואה". בארץ העוד נעשה פופולרי מחוץ לקהילות ערביות ויהודיות מארצות דוברות ערבית מאז שנות ה-90, במקביל להתגוונות המקורות לזרם המרכזי במוסיקה הישראלית. העוד מוצג בבריכה דרך מבט מתוך פתח תיבת התהודה, מבט בלתי אפשרי בדרך כלל. הפתח מעוטר דגמים המשתקפים ומשתברים במים. אחד עשר מיתרי העוד, חמישה כפולים ועוד אחד בודד, נעים שעה שהיד המנגנת אינה נראית.

התוף הוא כלי נגינה עתיק ופופולרי, כפי הנראה ותיק מהעוד, ולו גרסאות רבות מבחינת גודל וחומר. זליכה לוי מקרין תוף, אך היד המתופפת לעיתים סמויה מהעין. דימויים של עיגול תוף ועיגול פתח תיבת התהודה של העוד, המוקרנים כל אחד על קיר בבריכה, יוצרים נקודות מרכוז למבט הצופים ומעין נקודות מגוז רגשיות. הם מאזכרים חלונות רוזטה כנסייתיים, כמו אלו המעטרים את המנזר הפרנציסקני על שם ניקודמוס ויוסף הרמתי שברמלה העתיקה. החלונות הכנסייתיים מאזכרים בתורם את האוקולי (Oculus – חלון עגול) מהעת העתיקה, המופיעים בקצה כיפות במבנים פגאניים או אסלאמיים קדומים. כך, המוטיב הוויזואלי המרכזי ב"בבואה" צופן בחובו התייחסויות לזמנים ותרבויות שונים. ההקרנה על הקיר והשיקוף במים יוצרים אשליה של אינסוף.

בבריכה מושמעות מוסיקה ושירה בשתי שפות ומשמונה רמקולים. מספר מערכות זמן ותנועה מופעלות ב"בבואה", כמו גלגלי שיניים משתלבים. לצד

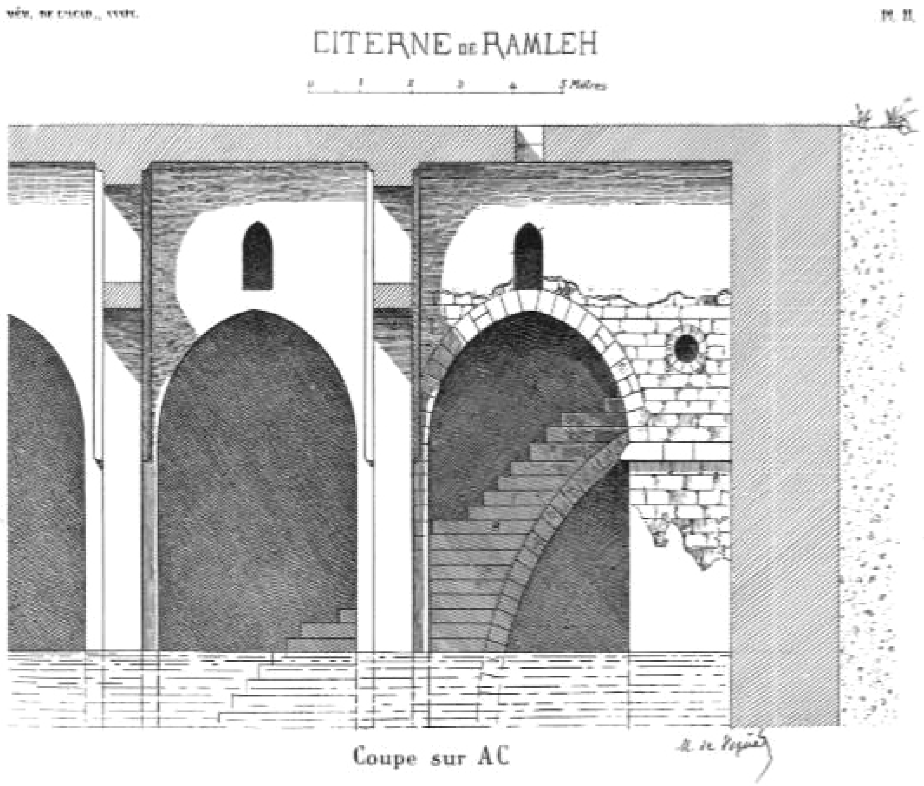

שרטוט פנים הבריכה. De Vogüé M. 1912. La Citerne De Ramleh, et le tracé des arcs brisés. Mémoires de L'académie des inscriptions et belles-lettres 39:163–180

נקיפת הזמן הנמדד בשניות, דקות ושעות אנו חווים את משך הקטעים המוסיקליים – ארבעה פיוטים וארבעה שירים שביניהם קטעי דממה – ככלי נוסף לספירת זמן. תנועת מיתרי העוד המתוחים על הפתח המעוטר המוקרן על קיר הוא מערך נוסף ובמקביל, על קיר אחר, תנועות תוף מרים. על המים נעים הדימויים המשתקפים, מושפעים מתנועת הצופים השטים בסירות ומתנועת הצלילים בחלל. להרף עין הצליל מקבל צורה. ברגעי הדממה, שתיקת הרמקולים, מתחדדים ובולטים צלילי הבריכה והעיר – משוט במים, נהמת מכונית במפלס הרחוב וקולות הנשימה, ואולי הדיבור והתנועה של הצופים שהופכים, כמעט בלי משים, למשתתפים ביצירה. פנים וחוץ מתערבבים ומוצפים שוב ושוב בצלילי זמירות. אפשר להיזכר ב-"4:33", יצירתו של המלחין האמריקאי ג'ון קייג' מ-1952, שנכתבה אחרי שביקר בחלל מבודד וחקר בה את מהותה של הדממה. דממה, הסיק קייג', אינה קיימת באמת. קיימים רק תנאים שנוצרים, בהם אנו יכולים לשמוע קולות אחרים. "בבואה" עוסקת בהקשבה, ביכולת לשמוע גם את מה שמוכר פחות.

בעת השיִט בסירות עוברים בין אזורי צליל שבהם מנגינה מושרת פעם בעברית ופעם בערבית, מזהים מילים בשפות השונות ומגלים אינטונציות של המבצעים. המנגינה בשתי השפות זהה, לכל הפחות דומה מאוד, אף שהתכנים אינם תרגום, כלומר, המלל שונה. פייטנים שאלו והתאימו מנגינות ערביות לפיוטים העבריים, לעיתים תוך יצירה של הומופונים (מילים שנשמעות זהות או דומות ומשמעותן שונה). הקולות, ללא גוף, מלווים את השטים ומקפלים בתוכם געגועים, קרבה. ברחם החלומית הזו, בבריכה, מפציעה אולי הצעה ליחסים חדשים בין תרבויות.

הקול והמוסיקה, שני מרכיבים אבסטרקטיים ועם זאת מוחשיים, מקבלים ב"בבואה" איכות חומרית. אף על פי שלצליל אין נראוּת, הוא מגדיר חלל: האזור שבו הוא נשמע לעומת האזור שבו אינו נשמע. הרמקולים ב"בבואה" יורדים מתקרת הבריכה, מאותם פתחים דרכם הורידו בעבר הרחוק דליים והעלו מים מהמאגר. הקול, אם נרצה, מחליף את המים. את החומר החיוני לקיום הפיזי מחליף מרכיב מחַייה רוחנית. בעבודה מושמעות ארבע מנגינות. המנגינה ל"יפת עין לִבבתיני" ול"יש לי גן ובאר יש לי" של עבד אל-רחים אל-מסלוב (מת ב-1928) ידוע מי הלחין אותה, והאחרות מלחיניהן אלמונים. כל מנגינה היא מנגינת פיוט המושרת הן בעברית והן בערבית (ל"יפת עין לבבתיני" ול"יש לי גן ובאר יש לי" יש שתי גרסאות בעברית). מיקום הצופה בחלל יוצר בכל רגע חוויה ייחודית, כשמשתנה עוצמת השמיעה של כל אחד מהביצועים בעברית או בערבית.

זליכה לוי יוצר "חלל שלישי" ולמעשה מספר כמעט אינסופי של "חללים שלישיים". זהו מושג שטבע חוקר התרבות הומי ק' באבא (Homi K. Bhabha), והכוונה היא למקום הנוצר כשמפגש בין תרבויות יוצר ישות שלישית, עם משמעויות וייצוגים משתנים. ב"בבואה" הבריכה הכהה והעוטפת עולם מופרד מאפשרת התוודעות לקולות ומנגינות: התבוננות, מחשבה ושהות במשותף ובשונה.

תוכני הפיוטים המושמעים ב"בבואה" נעים בין האישי לקולקטיבי. הפיוט "יפת עין לִבבתיני" מושר לרגל הולדת בת; שיר האהבה "יעלה" יכול להתפרש כמופנה גם לאל וגם לקולקטיב היהודי; והפיוטים "למה הקץ" ו"אָרַך זְמַני" עוסקים בכיסופי גאולה. הפיוטים מבוצעים בבתי כנסת ובאולמות קונצרטים בידי פייטנים מובילים ובהם משה חבושה, ציון יחזקאל ויחיאל נהרי.

שירו של ח"נ ביאליק "יש לי גן ובאר יש לי" הוא היחיד מהשירים בעברית שאינו פיוט. הוא כולל גם דימויים ארוטיים – "וַעֲלֵי בְּאֵרִי תָּלוּי דְּלִי, מִדֵּי שַׁבָּת בָּא מַחֲמַדִּי, מַיִם זַכִּים יֵשְׁתְּ מִכַּדִּי" – שמהדהדים את האסוציאציות הרומנטיות של מפגש סביב מקורות מים המצוי בסיפורים התנ"כיים על יעקב ורחל ועל משה וצִפורה. השירים בערבית הם שירי אהבה ותשוקה פופולריים בעולם הדובר ערבית ורווחים בשמחות ואירועים. הם מזוהים עם מוסיקאים מרכזיים: "מרמר זמאני" מזוהה עם פיירוז, הזמרת הלבנונית, ו"אה יא חִלו יא מַסַליני" ו"יא טירה טירי" מפורסמים במיוחד בביצועו של הזמר הסורי צבאח פח'רי.

בריכת הקשתות היא מבנה חילוני במובהק, ובד בבד היא מתכתבת עם אדריכלות רליגיוזית, ויש לה הילה והוד הנובעים ממיטב אדריכלות זו. מאגר המים מתקשר למקווה היהודי, לטבילה הנוצרית ולטקס ההיטהרות לפני התפילה באסלאם. בכולם המים, חומר חסר צורה אך בעל נוכחות (בדומה למוסיקה), מזוהים כמטהרים, כמחוללים שינוי וכמקרבים, כך נדמה, בין חול לקודש. "בבואה" סובבת סביב ציר היחסים בין קול וצליל לבין הקהל המשתתף וצופה ולבין החלל. יצירה זו מחדדת את תחושת הזמן, ממחישה מצב תמידי של שינוי ומותירה הרגשה של פליאה.

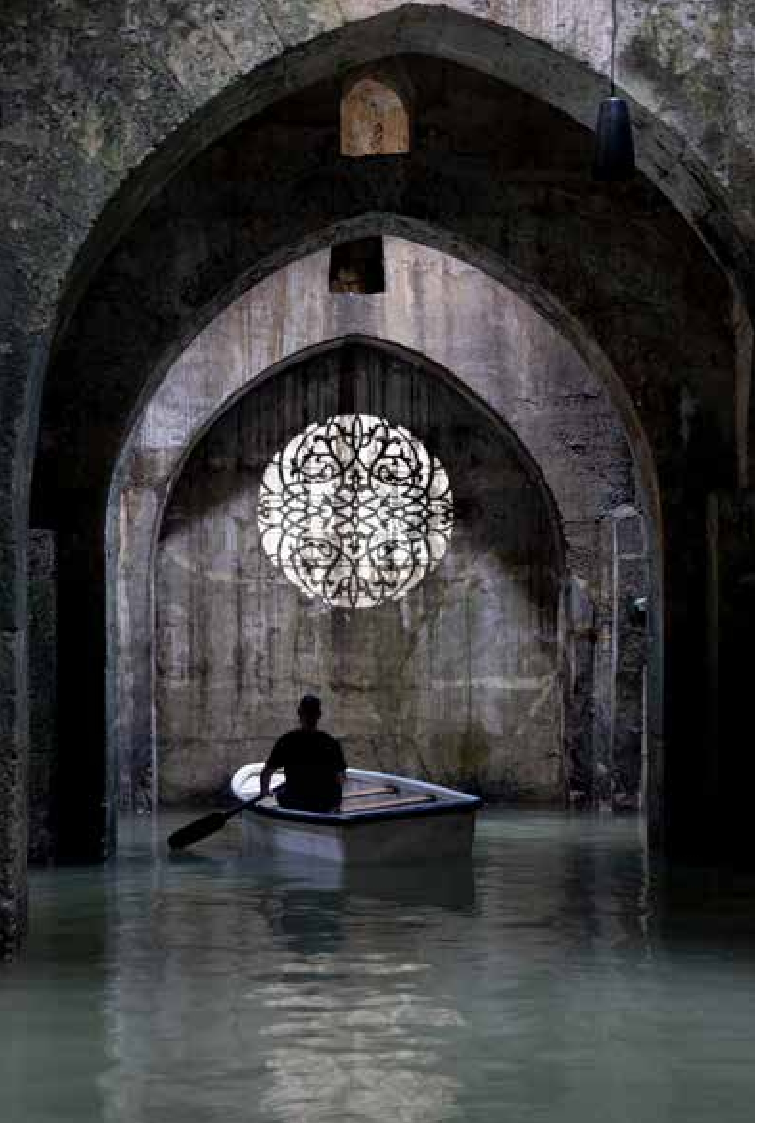

الفضاءات الثالثة

تركيب "انعكاس" لدور زليخا ليفي في بركة الأقواس في الرملة

أمينة المعرض: د. سمدار شيفي

"انعكاس"، إنتاج عمل صوتي وفيديو قام به دور زليخا ليفي في بركة الأقواس في الرملة، لهي رحلة ثقافية وفكرية، منطقة للاجتماعات والتقاطعات والعلاقات.

يتم الكشف عن فضاء بركة الأقواس بكل مجدها بعد نزول سلم ضيق. مساحة عالية مليئة بالأقواس والضوء الذي يومض على الماء وينكسر في نماذج مختلفة. يلف الفضاء الزائرين كرحم يعودون منه عبر الدرج، نوعًا من قناة الولادة، إلى العالم الخارجي.

يحول دور زليخا ليفي في "انعكاس"، فقاعة الواقع هذه، الرحم داخل الفضاء، إلى مكان للتأمل، والتقارب، والانفتاح. داخل الموقع، يُحاط المتفرجون، سواء كانوا على الرصيف أو في رحلة بالقارب، بالصور والأصوات. يمس "التأمل" مستويات عديدة من الارتباطات والعواطف والذكريات، ويتنقل بين الداخل والخارج، وبين الماضي والحاضر.

تم افتتاح بركة الأقواس عام 789 بعد الميلاد، في عهد الحكم الإسلامي في فلسطين. كان جزءًا من مجموعة متقنة من إمدادات المياه في عهد الخليفة هارون الرشيد. "الانعكاس" هو جسر عبر الزمن والاختلافات الثقافية. الفيديو والصوت، الوسيلة الفنية المستخدمة من قبل دور زليخا ليفي، لها تقليد قصير نسبيًا. عُرفت الأعمال الصوتية منذ بداية القرن العشرين (في أعمال لفنانين من حركات طليعية مثل واهدادا (والتي بدأت في سويسرا). بدأ الفيديو في التطور في أوائل الستينيات. إن استخدامه داخل موقع تاريخي، في إشارة إلى الثقافة المحلية المسلمة واليهودية، يخلق لحظة مذهلة.

تُعرَض صورتان لآلات موسيقية على جدران البركة: أسطوانة وفتحة صندوق رنان صوتي. كلتا الآلتين قديمتين وشائعتين في حوض البحر الأبيض المتوسط وآسيا وتشكلان المراسي البصرية في "الانعكاس". أصبح العود مشهورًا في البلاد خارج المجتمعات العربية واليهودية من البلدان الناطقة بالعربية منذ تسعينيات القرن الماضي، بالتوازي مع تنوع المصادر في التيار الرئيسي للموسيقى الإسرائيلية. يُعرض العود في البركة من خلال منظر من فتحة صندوق الرنان، وهو مظهر عادة ما يكون مستحيلًا. الفتحة مزينة بنماذج تنعكس وتتكسر في الماء. أحد عشر وترًا من العود، وخمسة أوتار مزدوجة وواحدة أخرى، تتحرك بينما يد العزف غير مرئية.

يعتبر الطبل هو آلة موسيقية قديمة وشعبية، وربما أقدم من العود، على الرغم من وجود العديد من الإصدارات من حيث الحجم والمادة. يعرض دور زليخا ليفي طبلاً، لكن يد الطبال ليست مرئية بوضوح وأحيانًا مخفية عن الأنظار. تُنشئ صور دائرة طبل ودائرة تفتح صندوق الرنان الخاص بالعود، كل منها على جدار البركة، نقاط محورية لنظرة المشاهدين ونوعًا من نقاط التلاشي العاطفية. إنها تذكرنا بنوافذ الكنيسة الوردية، مثل تلك التي تزين دير الفرنسيسكان المسمى على اسم يوسف ونيكوديموس المجاور. تدمج نوافذ الكنائس (Oculus -النافذة الدائرية) من العصور القديمة، والتي تظهر في نهاية القباب في المباني الوثنية أو الإسلامية. وهكذا، فإن الحافز البصري المركزي في "انعكاس" يلخص الإشارات إلى الأزمنة والثقافات المختلفة. يخلق الإسقاط على الحائط والانعكاس في الماء الوهم اللانهائي.

يتم عزف الموسيقى والغناء في البركة بلغتين ومن ثمانية مكبرات صوت. يتم تنشيط عدد من أنظمة الوقت والحركة في "انعكاس"، حيث تتوافق التروس معًا. إلى جانب مرور الوقت الذي يتم قياسه بالثواني والدقائق والساعات، نختبر مدة المقطوعات الموسيقية –أربعة نشائد وأربع أغنيات، بما في ذلك قطع الصمت، كأداة أخرى لحساب الوقت. حركة أوتار العود الممتدة على الفتحة المزخرفة المسقطة على الحائط هي مجموعة أخرى وفي نفس الوقت، على جدار آخر، حركات طبل على الماء تتحرك الصور المنعكسة، متأثرة بحركة الكشافة والإبحار بالمراكب وحركة الأصوات في الفضاء. يتشكل الصوت في غمضة عين. في لحظات الصمت صمت السماعات وأصوات البركة والمدينة تصبح حادة وبارزة -مجداف في الماء، زئير سيارة على مستوى الشارع وأصوات التنفس، وربما الكلام وحركة المتفرجين الذين يصبحون، عن غير قصد تقريبًا، مشاركين. يختلط الداخل والخارج ويغمران مرارًا وتكرارًا بأصوات الغناء. يمكن للمرء أن يتذكر "4:33"، وهو عمل للملحن الأمريكي جون كيج من عام 1952، كتب بعد زيارة مكان منعزل واستكشاف جوهر الصمت. وخلص كيج إلى أن الصمت غير موجود حقًا. لا يوجد سوى الظروف التي تم إنشاؤها يمكننا من خلالها سماع أصوات أخرى. يدور "التأمل" حول الاستماع والقدرة على سماع حتى ما هو غير مألوف.

نتنقل أثناء الإبحار في القوارب بين مناطق الصوت حيث يتم غناء اللحن مرة واحدة باللغة العبرية ومرة واحدة باللغة العربية، وتحديد الكلمات باللغات المختلفة واكتشاف نغمات فناني الأداء. اللحن في كلتا اللغتين هو نفسه، على الأقل متشابه للغاية، على الرغم من أن المحتوى ليس ترجمة، أي أن النص مختلف. استعار الشعراء الألحان العربية وقاموا بتكييفها مع اللغة العبرية "البيوتيم" (النشائد)، وأحيانًا كانوا يؤلفون الهوموفونات (الكلمات التي تبدو متشابهة ولها معاني مختلفة). ترافق الأصوات بلا جسد راكبي الزوارق وتنطوي بداخلهم شوق وقرب. في هذا الرحم الحالم، في البركة، ربما يطل على علاقات جديدة بين الثقافات.

يستقبل الصوت والموسيقى، وهما عنصران مجرّدان وملموسان، جودة مادية في "انعكاس". على الرغم من أن الصوت لا يمكن رؤيته، إلا أنه يحدد المساحة: المنطقة التي يُسمع فيها مقابل المنطقة التي لا يُسمع فيها. تنزل السماعات في "انعكاس" من سقف البركة، من نفس الفتحات التي من خلالها ينزلون الدلاء في الماضي البعيد وجلب الماء من الخزان. الصوت، إذا أردنا، يحل محل الماء. يتم استبدال المادة الأساسية للوجود المادي بعنصر من عناصر الحياة الروحية. يتم عزف أربعة ألحان في العمل. ألحان "يافت عين لباتيني" و"عندي حديقة وبئر عندي" لعبد الرحيم المسلوب (توفي عام 1928) ومعروف من قام بتأليفهما، ولا يعرف المؤلفون الآخرون. كل لحن هو لحن بيوت يُغنى باللغتين العبرية والعربية (لـ "يافيت عين لباتيني" و" عندي حديقة وبئر عندي"، هناك نسختان بالعبرية). يخلق موقع المشاهد في الفضاء تجربة فريدة في كل لحظة، عندما يتغير حجم السمع لكل من العروض بالعبرية أو العربية.

يخلق زليخا ليفي "فضاء ثالثًا" وفي الواقع عددًا لا نهائيًا تقريبًا من "المساحات الثالثة". صاغ هذا المفهوم الباحث الثقافي هومي ك. في "انعكاس"، تسمح البركة المظلمة التي تحيط بعالم منفصل بالتعرف على الأصوات والألحان: الملاحظة والتفكير والبقاء معًا وبشكل مختلف.

يتراوح محتوى البيوتيم (النشائد) الذي يتم عزفها في "انعكاس" من فردي إلى

جماعي. تغني أغنية "يفت عين لباتيني" بمناسبة ولادة ابنتها. يمكن تفسير أغنية الحب "يعلا" على أنها تشير إلى كل من الله والجماعة اليهودية. والبيوتيم (النشائد اليهودية) "لماذا النهاية" و "الطول المؤقت" يتعاملان مع التوق إلى الفداء. يتم أداء البيوتيم في المعابد اليهودية وقاعات الحفلات الموسيقية من قبل شعراء بارزين، بما في ذلك موشيه حبوشا وصهيون يشزكيل ويحيئيل نهارى.

إن قصيدة حاييم نحمان بيلك "عندي حديقة وبئر عندي" هي القصيدة الوحيدة في العبرية التي ليست نشيدًا. وتتضمن أيضًا صورًا مثيرة -"حول مصادر المياه الموجودة في قصص الكتاب المقدس عن يعقوب وراحيل وموسى وتسيبورا. الأغاني باللغة العربية هي أغاني حب وعاطفة شائعة في العالم العربي ومساحات في أفراح وأحداث. تُنسَب الأغاني هذه إلى موسيقيين بارزين: "مرمر زماني" مرتبطة بفيروز، المطربة اللبنانية، و "آه يا حلو يا مسلّيني" و"يا طيرة طيري يا حمامة" مشهورتان بشكل خاص بأداء الفنان السوري صباح فخري.

تعتبر بركة الأقواس عمارةً علمانية واضحة، وفي نفس الوقت تتوافق مع العمارة الدينية، ولها هالة وعظمة تنبع من أفضل ما فيها. يتواصل خزان المياه مع "المكفيه" اليهودي والمعمودية المسيحية وطقس الوضوء قبل الصلاة في الإسلام. في كل منها، يتم تحديد الماء، وهو مادة لا شكل لها ولكن لها وجود (مثل الموسيقى)، على أنه تنقية، وتأثير، وتقارب، على ما يبدو، بين المدنس والمقدس. يدور "انعكاس" حول محور العلاقة بين الصوت والنغم والجمهور الذي يشارك ويشاهد وبين الفضاء. يشحذ هذا العمل الإحساس بالوقت، ويوضح حالة تغير ثابتة ويترك شعوراً بالدهشة.

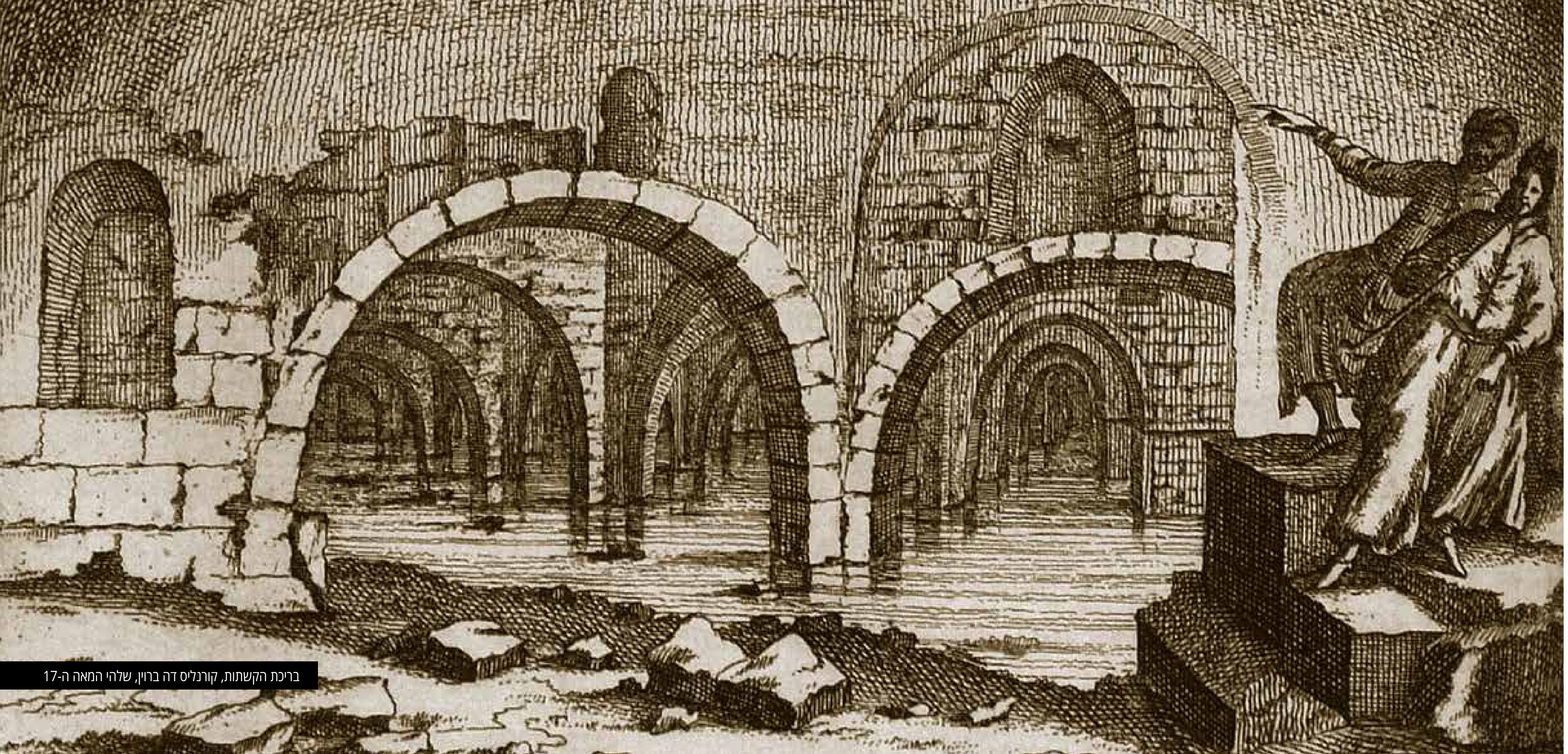

בריכת הקשתות, קורנליס דה ברוין, שלהי המאה ה-17

Third Spaces

Reflection, a sound and video installation by Dor Zlekha Levy
Curator: Dr. Smadar Sheffi

Reflection, Dor Zlekha Levy's sound and video installation in the Pool of the Arches, Ramle, is a cultural and conceptual journey encompassing encounters, intersections and connections. The splendor of the Pool of the Arches comes into view as the visitor descends the narrow staircase. It is a high-ceilinged space with numerous arches and light gleaming on the water, refracting into a variety of patterns. Visitors are ensconced in a womblike space from which they will ascend to the world outside.

In the installation, Zlekha Levy transforms this secluded reality, the womb within the space, into a site of introspection, turning inwards and opening outwards. Viewers standing on the pier or in the rowboats are surrounded by images and sounds. Reflection touches upon multiple strata of associations, emotions, and memories, moving between interior and exterior, past and present.

The Pool of the Arches was inaugurated in 789 BCE, during the Muslim rule of Palestine-Eretz Israel, as part of the sophisticated water system developed under the reign of Caliph Haroun al-Rashid. Reflection bridges differences in time and culture. Video and sound, Zlekha Levy's artistic tools, are relatively recent. Sound works have been considered as part of the visual arts since the early 20th century (originating with avant-garde artists such as the Italian Futurists and the Dadaists), while video began to develop in the early 1960s. Their use within an historical site, referencing Muslim and Jewish culture, creates a breathtaking experience.

Two images of musical instruments are the visual anchors of the installation: projected onto the walls of the Pool are an opening of an oud's resonance box, and a frame drum. These are ancient instruments common to the entire Mediterranean and Asia. The oud is pictured as an impossible view from its interior, looking out of from one of the latticed openings of the oud, its patterns reflecting and refracting in the water. The eleven strings of the oud, five double and one single, are moved by an invisible hand. Since the 1990s, as so-called Mediterranean music became part of Israeli music's mainstream, the oud spread beyond Arab communities and Jewish communities with roots in Arab countries, to become popular in wider circles.

The frame drum is apparently older than the oud, with numerous variations in size and material. Zlekha Levy projects an image of a drum, with an obscured beating hand. The projections are focuses, acting as emotional vanishing points. They are reminiscent of rose windows in churches, such as those seen in the nearby Franciscan Monastery of St. Nicodemus and Joseph of Arimathea. Church windows embody the memory of the oculus – the round window atop domes in pagan or Islamic structures, dating from the ancient world. The major visual motif in Reflection encapsulates references to multiple eras and cultures, forming an illusion of infinity.

Hebrew and Arabic music and song are heard at eight points throughout the Pool. Several systems of time and motion are operated in Reflection like meshed cogs. Zlekha Levy proposes an additional time measurement system parallel to the standard one of seconds, minutes, and hours. The pieces of music – liturgical poems and songs - include interludes of silence.

The manifestations of playing the musical instruments form another time measurement system. The reflections of the projections moving across the water are impacted by the movement of the rowboats through the water and the resonance. The sound takes on form for a split second. During the moments of silence, the sounds of the water and the urban environment will stand out

and become more distinct. The sounds of the oars, cars on the street level, breathing, and perhaps speech and movement, turn visitors into participants in the artwork. Inside and outside merge, flooded repeatedly with the sound of the songs. The allocation of a function to silence evokes John Cage's composition "4:33" (1952), written after the American composer visited a soundproof room and researched the fundamentals of silence. He concluded that silence does not truly exist; what does exist are conditions that are formed under which we can hear other sounds. Reflection engages in listening, in the ability to tune in to the less familiar.
Visitors in the rowboats passing through sound zones of Hebrew and Arabic song may be able to identify words in the different languages and experience the intonations. The melody is the same, or at least very similar, but the contents are not a translation. Liturgical poets borrowed and adapted Arabic melodies for Hebrew piyyutim, often using homophones (words with similar sound but different meaning). The nonmaterial sounds accompany the rowers, expressing yearning and closeness. In this womb of dreams, inside the Pool, perhaps a hope for new relations between the two cultures will arise.

Sound and music, two abstract elements which are present, take on material qualities in Reflection. Although sound is invisible, it defines space distinguishing between the area in which it is audible and where it is not heard. The amplifiers descend from the ceiling of the Pool through which pails were let down to draw water from the reservoir in the distant past. Sound may be said to replace water: the vital element for physical existence is replaced by an element that quenches spiritual thirst. Some of the songs, like "Yefat 'ayin libavtini" and "Yesh li gan" (I have a garden and a well have I), are set to music by renowned composer Muhammad Abd al-Rahim al-Masloub, while others are by anonymous composers. The melodies, written for Arabic songs, were adapted to Hebrew piyyutim (liturgical poems). In the case of Yefat 'ayin libavtini, a secular Hebrew poem by Bialik was added – "Yesh li gan" (I have a garden and a well have I). The viewer's location in the space creates a unique experience at any given moment, when the Hebrew or Arabic song is heard in different sound zones.
Zlekha Levy creates a "third space," actually creating multiple "third spaces." This is a concept coined by cultural researcher Homi K. Bhabha, (b. 1949), referring to the third entity created by an intercultural encounter, with variable meanings and representations. In Reflection, the dark pool embracing a separate world, enables the visitor to pause and become acquainted with sounds and melodies, and to contemplate what is shared and what is different in the two cultures.
The contents of the piyyutim sounding through Reflection move between the personal and the collective. The piyyut "Yefat 'ayin libavtini" [O you of the beautiful eyes, you have captured my heart] is sung for the birth of a daughter, while the love song "Ya'alah, ya'alah" [O beautiful one] can interpreted both as love of God as well as the Jewish People. The piyyutim "Lama haketz"]why is the (time of) Redemption hidden?] and "Arach zmani" [It has been a long time] address the longings for Redemption. These are liturgical poems sung in synagogues and concert halls by leading payyetanim such as Moshe Havusha, Zion Yehezkel, and Yehiel Nahari.
Bialik's poem "I have a garden, and a well have I" is the only secular song in Hebrew and includes erotic imagery (…And atop my well a bucket is hung/Every Sabbath my beloved comes/and drinks fresh water from my jug"…) resonating associations of romantic encounters at a water source, such as the early biblical stories of Jacob and Rachel, Moses and Zipporah, meeting at a well.
The Arabic songs are poems of love and passion, well known and very popular in the Arab speaking world, sung at joyous occasions and special events. Many are associated with major musicians, such as "Marmar Zamani" (It has been a long time) identified with Lebanese diva Fairouz, while "Ah yah hilu ya messalini" (O you of the beautiful eyes) and "Ya tira tiri" are especially famous in renditions by iconic Syrian singer Sabah Fakhri (1933-2021).
Although the Pool of the Arches is a secular structure, it evokes religious architecture, and boasts the aura and the splendor of the best examples of the latter. A reservoir of water is associated with the Jewish ritual bath, Christian baptism, and the purification ritual before prayer in Islam. All engage with the formless yet present material (similar to music), identified as purifying, generating change, and bridging the sacred and the mundane. Reflection revolves around the relationship between voice and sound, the audience and the space. This is a work of art making the sensation of time more vivid, concretizing constant change, and enabling and celebrating a sense of wonder.

Project realization

Adv. Lior Reshef-Deri, CEO, Ramle Foundation for Education, Culture, and Development
Dr. Smadar Sheffi, Founder and Chief Curator, Contemporary Art Center, Ramle-CACR
Ron Peled, Director of Tourism, the Ramle Museum, and the Contemporary Art Center, Ramle-CACR
Nissim Ron, Director, Ramle Municipality Department of Sports and Events
Avi Baranes, Director, Ramle Municipality Department of Culture
Oren Rosenberg, Ramle Municipality Department
Shimon Shalom, Maintenance Manager, Contemporary Art Center, Ramle-CACR
Ramle Tourism Department and Pool of the Arches Staff
Pro-AV Art Technology
Vayehi Or Ltd Electricity

Exhibition catalog

English translation: Judith Appleton
Arabic translation: Dr. Anwar Ben Badis
Design: Studio Betty Berger, Ayelet Horn
Text editor: Ofra Hod, Avi Ben Zvi
Public relations and publicity: Marom Communications Ltd.
Photography: Ron Peled

Reflection
A video and sound installation in the Pool of the Arches, 2021-2022

Dor Zlekha Levy

Vocals: Yahala Lachmish, Dema Kablan, Gil Rabi
Oud: Yaniv Raba
Percussion: Roei Friedman
Musical Arrangements & Director: Yaniv Raba
Mix, Additional Production: Aviad Zinemanas
Cinematography: Nadav Porat-Chomsky
Additional online editing: Shahar Levy Zlekha
Recordings: Eyal Mahabad, Yankale Segal (Jungle Studios), Yonatan Koren

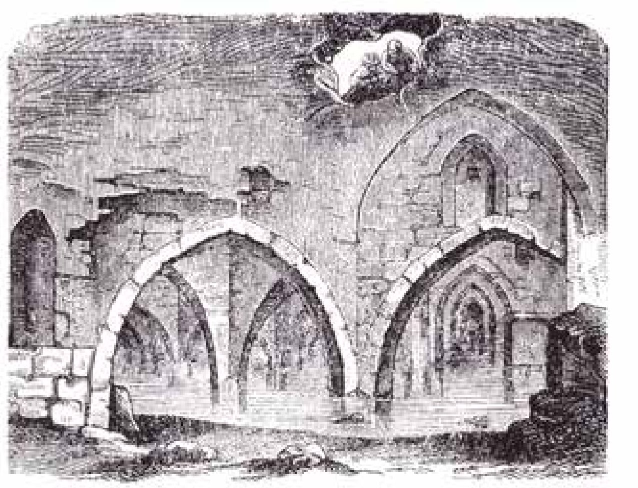

אנשי ההקמה

עו"ד ליאור רשף-דרעי - מנכ"ל קרן רמלה לחינוך, תרבות ופיתוח
ד"ר סמדר שפי - מייסדת ואוצרת ראשית, המרכז לאמנות עכשווית, רמלה
רון פלד - מנהל התיירות, מוזיאון רמלה והמרכז לאמנות עכשווית
ניסים רון - מנהל מחלקת אירועים וספורט
אבי ברנס - מנהל מחלקת תרבות
אורן רוזנברג - מחלקת אירועים וספורט
שמעון שלום - מנהל התחזוקה, המרכז לאמנות עכשווית
צוות התיירות ובריכת הקשתות
חברת Pro-Av - פתרונות וידאו
חברת "ויהי אור - עבודות חשמל"

קטלוג התערוכה

גב' יהודית אפלטון - תרגום לאנגלית
ד"ר אנואר בן בדיס - תרגום לערבית
סטודיו בטי ברגר, אילת הורן - עיצוב גרפי
עפרה הוד, אבי בן צבי - עריכה לשונית
משרד מרום תקשורת - יחסי ציבור
רון פלד - צילום

בבואה, מיצב וידאו-סאונד, 2022-2021

דור זליכה לוי

שירה: יהלה לחמיש, דימא קבלאן, גיל רבי
עוּד: יניב רבה
כלי הקשה: רועי פרידמן
עיבודים, הפקה וניהול מוזיקלי: יניב רבה
מיקס, הפקה נוספת: אביעד סינמנס
צילום וידאו: נדב פורת-חומסקי
עריכת אונליין נוספת: שחר לוי זליכה
הקלטות: אייל מהבד, ינקלה סגל (אולפני ג'נגל), יונתן קורן

رجالات البناء والإنشاء

المحامي ليؤور ريشيف درعي؛ مدير عام صندوق الرملة للتربية، والثقافة والتطوير
د. سمدار شيفي؛ مؤسِّسَة وأمينة المعارض الرئيسية، مركز الفنون المعاصرة في الرملة
رون بيليد؛ مدير السياحة، متحف الرملة ومركز الفنون المعاصرة
نيسيم رون؛ مدير قسم الفعاليات والرياضة
أفي برناس -مدير قسم الثقافة
أورن روزنبرج؛ قسم الفعاليات والرياضة
شمعون شالوم؛ مدير الصيانة، مركز الفنون المعاصرة
طاقم السياحة وبركة الأقواس
شركةPro-Av – حلول فيديو
شركة "فيهي أور؛ خدمات كهربائية"

كتالوج المعرض

السيدة يهوديت أفلاطون؛ الترجمة للإنجليزية
د. أنور بن باديس؛ الترجمة للعربية
أييليت هوران؛ التصميم
عوفرا هود، أفي بن تسفي؛ تحرير لغوي
مكتب ماروم للاتصالات؛ علاقات عامة
تصوير: رون بيليد

انعكاس، تركيب صوت فيديو، 2022-2021

دور زليخا ليفي

غناء: يهلا لحميش، ديما قبلان، جيل ريبي
عود: يانيف ريبي
ضابط إيقاع: روعي فريدمان
علاجات، إنتاج، وإدارة موسيقية: يانيف ريبي
ميكس، إنتاج إضافي: أفيعاد سينمانس
تصوير فيديو: نداف بورات حومسكي
تحرير لغوي في الإنترنت إضافي: شاحر ليفي زليخا
تسجيلات: إيال مهباد، يانكلي سيجال (استوديو جانجل)، يوناتان كورين

Special thanks

to Mr. Michael Vidal, Mayor of Ramle, for his support of culture, and especially contemporary culture, without whom this project could not have been realized; to Mr. Ronen Azaria, CEO, Ramle Municipality; to Mr. Omer Dostri, Spokesperson, Ramle Municipality; to Mr. Golan Jamber, Head, Department of the Spokesperson and Information; to Adv. Ronen Rothstein, City Council Member – a true friend who has been accompanying the CACR since its foundation; to the Outset Contemporary Art Fund, Artport Tel Aviv Art Center, Art Lane Fund, and the Pais Council for Culture and Art for their assistance to the Contemporary Art Center Ramle-CACR “Reflections” project.

תודות מיוחדות

לראש העיר, מר מיכאל וידל - על תמיכתו בתרבות ובמיוחד בתרבות עכשווית. פרויקט זה לא היה יוצא לפועל בלעדיו.
למנכ"ל העירייה, מר רונן עזריה;
לדובר העירייה, מר עומר דוסטרי;
לראש מחלקת דוברות והסברה, מר גולן ג'מבר;
לחבר המועצה, עו"ד רונן רוטשטיין - חבר אמת, המלווה את המרכז לאמנות עכשווית מאז היווסדו;
לקרן אאוטסט לאמנות עכשווית, למרכז האמנות ארטפורט, לקרן "בשביל האמנות" ולמפעל הפיס על הסיוע בפרויקט "בבואה" של המרכז לאמנות עכשווית, רמלה.

شكر خاص؛

إلى رئيس البلدية السيد ميخائيل فيدال -لدعمه للثقافة وخاصة الثقافة المعاصرة.
هذا المشروع لم يكن ليكون ممكنًا بدونه.
إلى مدير عام البلدية السيد رونين عزاريا.
إلى عضو المجلس، المحامي رونين روتشتاين -صديق حقيقي، رافق مركز الفن المعاصر منذ إنشائه؛
إلى صندوق أوتست للفن المعاصر ومركز الفنون أرتبورت ومؤسسة "من أجل الفنون" ومؤسسة اليانصيب للمساعدة في مشروع "انعكاس" لمركز الفن المعاصر في الرملة.